AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3295/2019. (XI. 18.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.430/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján (dr. Gaudi-Nagy Tamás) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Kúria Pfv.IV.21.430/2017/7. számú ítéletének, és ezzel összefüggésben a Fővárosi Törvényszék 68.P.25.988/2014/32-I. számú és a Fővárosi Ítélőtábla 32.Pf.21.281/2016/3-II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.

[2] 1.1. A bírósági eljárásban megállapított tényállás szerint a felperesként érintett indítványozó 2006. szeptember 20-án 2 óra 50 perc körül a Budapest VIII. kerület, Rákóczi út és Szentkirályi utca kereszteződése környékén tartózkodott. Ebben az időpontban a Szentkirályi utcában tartózkodott egy 30-40 fős, agresszív, hangoskodó, kiabáló, a kivezényelt rendőrökre különféle tárgyakat dobáló, garázda jellegű magatartást tanúsító csoport is. Az indítványozó maga is kiabált, hangoskodott, garázda jellegű magatartást tanúsított. Erre tekintettel a helyszínen tartózkodó civil ruhás rendőrök az indítványozóval szemben intézkedést kezdeményeztek. A vele szemben alkalmazott testi kényszer során a földre került, amikor megpróbálták megbilincselni. Az intézkedéssel szemben ellenszegült, és elszaladt a Szentkirályi utcán a Bródy Sándor utca irányába, ahol nagyobb számú, a Magyar Rádióhoz kirendelt rendőr az indítványozót ismételten testi kényszer alkalmazásával megállította, elfogta és megbilincselte. Az indítványozót a Budapest VIII. kerületi Rendőrkapitányságra előállították. Az indítványozót meggyanúsították garázdaság bűntettével, őrizetbe vették, 2006. szeptember 20-án 3 óra 2 perckor kezdődő időponttal, 54 órán keresztül, 2006. szeptember 22-ig őrizetben tartották, ezt követően elrendelték előzetes letartóztatását.

[3] 1.2. A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2006. október 2-án meghozott 7.B.VIII.22.056/2006/2. számú ítéletével megállapította, hogy az indítványozó bűnös csoportosan és felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszak bűntettében. A bíróság ezért két év hat hónap börtönbüntetésre ítélte, és három évre a közügyektől eltiltotta. Egyidejűleg az indítványozó előzetes letartóztatását fenntartotta a másodfokú eljárás befejezéséig.

[4] A Fővárosi Bíróság – mint másodfokú bíróság – a 24.Bnf.1964/2006/2. számú végzésével az indítványozó előzetes letartóztatását megszüntette, és azonnali szabadlábra helyezését rendelte el. Az indítványozó szabadítására 2006. október 26-án került sor.

[5] A Fővárosi Bíróság a 2007. december 19-én meghozott 27.Bf.VIII.9886/2006/16. számú jogerős ítéletében az indítványozó büntetését két évre enyhítette, a börtönbüntetés végrehajtását pedig – a közügyektől eltiltás mellékbüntetés mellőzésével – négy évi próbaidőre felfüggesztette. Elrendelte pártfogó felügyeletét.

[6] 1.3. A 2006 őszi tömegoszlatásokkal összefüggő elítélések orvoslásáról szóló 2011. évi XVI. törvény (a továbbiakban: Semmisségi tv.) alapján eljárt Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2013. október 25-én meghozott 10.B.VIII.23.399/2013/2. számú végzésével az indítványozó vonatkozásában a korábbi jogerős ítéletet a börtönbüntetésről és a pártfogó felügyelet elrendeléséről semmissé nyilvánította.

[7] 1.4. Az indítványozó 2011. szeptember 12-én írásbeli nyilatkozatot tett polgári jogi igény bejelentésére a rendőri intézkedések miatti személyiségi jogok megsértése, valamint embertelen és megalázó bánásmód okán, és

2.250.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére szólította fel a Budapesti Rendőr-főkapitányságot (a továbbiakban: BRFK). Miután ez eredménytelen maradt, a 2013. december 12-i keltezésű írásbeli nyilatkozatával ismételten ajánlattal élt a kártérítési igény egyezséggel történő rendezésére, ebben a nem vagyoni kártérítés összegét 10.000.000 forintban határozta meg.

[8] 1.5. Az indítványozó a Semmisségi tv. alapján közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránt keresetet nyújtott be a Fővárosi Törvényszék I. rendű, a Fővárosi BV Intézet II. rendű, és a Pálhalmai BV Intézet III. rendű alperesek ellen. Ebben a perben a Székesfehérvári Törvényszék 10.P.20.074/2006/13. számú ítéletével a II. és III. rendű alperesekkel szemben a keresetet elutasította, az I. rendű alperest 1.000.000 forint és kamatai megfizetésére kötelezte. A Fővárosi Ítélőtábla 6.Pf.21.411/2016/5-II. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék az indítványozó előzetes letartóztatásának elrendelésével megsértette az indítványozó személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát, és az I. rendű alperes által fizetendő kártérítés összegét 2.000.000 forintra felemelte. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljárt Kúria a Pfv.IV.21.443/2017/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

[9] 1.6. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban az indítványozó keresetében annak megállapítását kérte, hogy az eljárásban alperesként részt vett BRFK a felelősségi körébe tartozó rendőrök útján megsértette a személyhez fűződő jogai körében a testi épségét és egészségét azzal, hogy 2006. szeptember 20-án a Rákóczi út és a Vas utca kereszteződésénél őt jogellenesen elfogták, földre teperték, és ennek során megrugdosták. Az alperes megsértette továbbá a testi épségét és egészségét azzal, hogy 54 órán át tartó őrizete során több alkalommal bántalmazták és megrugdosták, személyes szabadságát pedig azzal, hogy 2006. szeptember 20-tól 54 órán keresztül 2006. szeptember 22-ig jogellenesen fogva tartották. Kérte annak megállapítását is, hogy az emberi méltóságát is megsértette az alperes azzal, hogy a jogellenes elfogása során ugyancsak jogellenesen műanyag kábel kötegelővel megbilincselték, és őrizete során vele szemben jogellenes intézkedéseket foganatosítottak. Kérte annak megállapítását is, hogy az alperes a testi épségét és egészségét megsértette azzal is, hogy vele szemben nem dohányzó létére dohányzó zárkában foganatosították a kényszerintézkedést.

[10] Az indítványozó keresetében kérte, hogy a bíróság a megállapításokon túlmenően elégtétel adására is kötelezze az alperest. Kérte továbbá az alperest arra is kötelezni, hogy közigazgatási jogkörben okozott nem vagyoni kára megtérítéseképpen fizessen meg részére 4.500.000 forintot, és ennek törvényes mértékű kamatát.

[11] 1.7. A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 68.P.25.988/2014/32-I. számú ítéletével a keresetet elutasította.

[12] Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a Semmisségi tv. nem vonatkozik a jogerős büntető ítélet meghozatalát megelőzően folyt büntetőeljárás során alkalmazott vagy foganatosított intézkedésekre, eljárási cselekményekre, így a büntetőeljárás megindulását jelentő elfogás, illetve őrizetbe vétel körülményeire. Nem kizárt azonban a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) alapján ezekkel kapcsolatban a személyiségi jogok, mint sajátos személyiségi védelmi eszközök érvényesíthetősége, ezért az indítványozó keresetét érdemben vizsgálta.

[13] Az elsőfokú bíróság az indítványozó elfogását megelőző cselekvőséget illetően elfogadta a büntetőeljárásban beszerzett bizonyítékokat, különösen a nyomozati szakban begyűjtött tanúvallomásokat, amely nyilatkozatokat az érintett személyek a bírósági eljárásban is fenntartottak. Az elsőfokú bíróság szerint sem a büntetőeljárásban, sem a polgári perben nem merült fel olyan bizonyíték, amely cáfolná vagy megdöntené ezen bizonyítékok bizonyító erejét.

[14] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az indítványozónak tudomása volt arról, hogy 2006. szeptember 20-án a fővárosban több tömegrendezvény, tömegdemonstráció, tüntetés és megmozdulás is történt. Arról is tudomása volt, hogy ezen előre be nem jelentett tömegmegmozdulások fokozott rendőri készültséget eredményeztek a főváros meghatározott pontjain. Az indítványozó nem csak a fokozott rendőri készültséggel volt tisztában, hanem az adott helyszínen való tartózkodáskor egyértelműen tudatában volt annak, hogy a rendőrök megkezdték az érintett útszakaszról a még ott tartózkodó tömeg feloszlatását, és pontosan fel tudta mérni, hogy a rendőri felszólításnak és a rendőri intézkedésnek ellenszegülő helyzet alakult ki. Az indítványozó azonban megkísérelte kivonni magát az intézkedés alól, a kényszerintézkedésnek ellenszegült, és maga sem vitatta, hogy elkezdett szaladni. Az indítványozó ezen cselekvősége megalapozta a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség és ellenszegülés olyan fokú gyanúját, amely megfelelő jogalapot teremtett a vele szembeni kény-

szerítő eszköz alkalmazására, valamint arra is, hogy a nyomozó hatóság előállítsa, és a nyomozó hatóság minősítése szerint garázdaság bűncselekményének alapos gyanúja miatt őrizetbe vegyék és kihallgassák.

[15] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában rámutatott arra is, hogy az indítványozó nem tudta bizonyítani azt, hogy az alperes alkalmazottai több alkalommal bántalmazták, megfenyegették, illetve, hogy vele szemben, nemdohányzó léte ellenére, dohányzó zárkában foganatosították a kényszerintézkedést. Ezért nem volt megállapítható e magatartásokra alapított személyiségi jogok sérelme.

[16] Az elsőfokú bíróság szerint a jogszabályoknak megfelelő és az alakiságok betartásával foganatosított, személyes szabadságot korlátozó intézkedések a személyhez fűződő jog megsértésének feltételeként a jogellenesség megállapíthatóságát kizárják. Jogellenesség hiányában pedig az indítványozó személyhez fűződő jogaink megsértése nem állapítható meg egyik vonatkozásban sem, ezért az indítványozó keresetét elutasította.

[17] 1.8. Az indítványozó fellebbezése folytán eljárt Fővárosi Ítélőtábla (a továbbiakban: másodfokú bíróság) az 32.Pf.21.281/2016/3-II. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[18] A másodfokú bíróság ítéletében kiemelte, hogy a jelen perben az indítványozó nem a Semmisségi tv. 6. §-a szerinti igényt, vagyis nem az elítélés és annak következményei miatt őt ért károkat, nem vagyoni hátrányokat érvényesített. Az indítványozó keresetében egy olyan eseménysort sérelmezett, ami az elítélését megelőzte, és amely az első rendőri intézkedéstől az őrizet végéig tartott.

[19] A másodfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az indítványozóval szemben alkalmazott intézkedések, kényszerintézkedések jogszerűségének feltételei fennálltak. Az indítványozó nem feltételezhette, hogy a rendőrökkel szemben fennálló csoportosulás éjjel 2 óra utáni időben békésen vonul fel, békétlensége, hangoskodása, garázda jellege nyilvánvaló volt. Ennek ellenére a csoporthoz csatlakozott, abban nem csak passzívan vett részt, hanem hangoskodott, kiabált is. Mindezek alapján a civil rendőrök által megfigyelt és észlelt magatartása alapján kellően megalapozott volt a rendőrség részéről az indítványozóval szemben a csoporton belüli együttmozgást követően az elfogás és az előállítás megkísérlése. Mivel a rendőri intézkedéssel szemben ellenszegült, ezért vele szemben a testi kényszer és a bilincselés alkalmazása is jogszerű intézkedésnek minősült.

[20] A másodfokú bíróság megállapította azt is, hogy az elfogást és előállítást követően az őrizetbe vétel elrendelése és a törvényben meghatározott 72 órát meg nem haladó őrizetben tartása nem volt aránytalan és indokolatlan.

[21] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy az indítványozó nem bizonyította az őt ért bántalmazást, illetve az egyéb fogva tartása során elszenvedett keresetében állított sérelmeit.

[22] 1.9. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria a Pfv.IV.21.430/2017/7. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

[23] A Kúria szerint a jogerős ítélet okszerűen, jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy az indítványozóval szemben alkalmazott rendőri intézkedések az adott helyzetben megfeleltek a szükségesség és arányosság követelményének, mert a rendelkezésre álló adatok szerint az indítványozó résztvevője volt a rendzavarásnak, illetve egy alkalommal kivonta magát a rendőri intézkedés alól. A Kúria álláspontja szerint a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül állapította meg azt is, hogy az indítványozónak nem sikerült bizonyítania, hogy a rendőri eljárás során megalázó bánásmódnak tették volna ki, illetve hogy bántalmazták volna.

[24] 2. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó tisztességes eljáráshoz való jogot, és az Alaptörvény 28. cikkében rögzített azon alkotmányos követelményt, mely szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a törvényeknek megfelelően, és azok céljával összhangban kötelesek eljárni.

[25] Az indítványozó rámutatott, hogy a Semmisségi tv. megalkotása során a jogalkotó célja egyértelműen az volt, hogy a semmissé nyilvánítással a polgári jogi reparáció lehetőségét alapozza meg a károsultak, így a kérelmező javára is. Ez a reparáció pedig kiterjed a megsemmisített elítéléssel összefüggésben foganatosított kényszerintézkedések miatti kártérítésre is. Ez tehát azt jelenti, hogy a megsemmisített elítéléssel összefüggésben elszenvedett kényszerintézkedések *ex lege* jogellenesek, tehát a bíróság nem hozhat ezzel ellentétes ítéletet. A per tárgyát az indítványozó álláspontja szerint csupán az képezheti, hogy a reparációs vonzatú kényszerintézkedés a megsemmisített elítéléssel összefüggésben került-e foganatosításra, illetve a kártérítés törvényi tényállásának egyéb elemei fennállnak-e azzal a megkötéssel, hogy a kényszerintézkedést foganatosító alperesnek nincs lehetősége a kimentésre.

[26] Az indítványozó álláspontja szerint téves a bíróságoknak az a jogértelmezése is, amely szerint az indítványozóval szemben büntetést kiszabó ítélet semmissége nem eredményezi, hogy a büntető bíróság ítéletének alapját képező rendőri tanúvallomások és az indítványozóval szemben folyt büntetőeljárásban keletkezett okiratok is semmisek lennének. Ezzel szemben az indítványozó álláspontja szerint ezeket a bizonyítékokat – figyelemmel a Semmisségi tv. indokolására –, semmisnek kell tekinteni, és azokat a bizonyítékok köréből ki kellett volna rekeszteni.

[27] Összességében az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok jogértelmezése mind a Semmisségi tv. alkalmazását, mind a büntetőeljárásban keletkezett bizonyítékok felhasználását illetően kirívóan téves, okszerűtlen és a Semmisségi tv. által létrehozott célok egyértelmű kiüresítésére szolgál.

[28] 3. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

[29] Az Alkotmánybíróság már elöljáróban hangsúlyozza, hogy töretlen gyakorlata alapján a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.

[30] 3.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy a határidőben előterjesztett indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek az alábbiak szerint tesz eleget.

[31] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott. Ez az alaptörvényi rendelkezés azonban a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot deklarálja. Jelen ügyben azonban nem folyt hatósági eljárás, így az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően {3209/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [26]; 3193/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [22]; 3178/2019 (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [39]} – az indítványt tartalma szerint vizsgálta, és az alkotmányjogi panaszban állított alapjogsérelmet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében értékelte.

[32] 3.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének az eszköze. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben állította. Jóllehet az Alaptörvény 28. cikke önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak {3165/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [31]}, de arra tekintettel, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26]}, és az indítványozó is ebben az összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére, az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltakat egységében – a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelme körében – értékelte.

[33] 4. Az Abtv. 29. §-a az érdemi vizsgálat feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

[34] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok jogértelmezése kirívóan téves és okszerűtlen, amely egyben a Semmisségi tv. céljának egyértelmű kiüresítését eredményezi. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.

[35] Az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést jellemzően akkor vonhatja érdemi alkotmányossági felülvizsgálat alá, ha az eljárt bíróság az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából

releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23) AB határozat, Indokolás [53]}.

[36] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben hangsúlyozza, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti" {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt is kiemeli, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.

[37] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság jellemzően a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – érdemben nem vizsgálja.

[38] Az Alkotmánybíróság a jogbiztonság követelményével összefüggésben megállapította ugyanakkor azt is, hogy egy szabályozás felülírása, kitágítása a bíróságok részéről már nem jogértelmezési, hanem *contra legem* jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási – tevékenységet jelent, ami felveti a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének a sérelmét. „A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás." {3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]}

[39] Az Alkotmánybíróság e megállapításokat irányadónak tekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, és elismerte, hogy a *contra legem* jogalkalmazás a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezethet. Ennek megállapításának azonban kivételes esetben lehet helye, és a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája csak akkor merülhet fel, ha a következő – egymást erősítő – feltételek együttes fennállása megállapítható. Egyrészt a bíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazza. Másrészt, ezzel párhuzamosan, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe. Harmadrészt, ha a bíróság döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapítja, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó új jogi szabályozás elfogadásával és hatálybaléptetésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezett {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}.

[40] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát a *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás csak kivételesen alapozza meg az alaptörvény-ellenességet, mégpedig akkor, ha a *contra legem* jogalkalmazás egyben – a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglalt feltételek fennállása esetén – alaptörvény-ellenesnek (*contra constitutionem*) minősül {lásd: 3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [38]}.

[41] Az adott esetben ezek a körülmények nem merülnek fel. A Kúria a támadott döntését részletesen megindokolta, kiemelve, hogy melyek voltak az adott jogkérdésre irányadó normák, és azokat miért az adott értelmezés mellett alkalmazta. Önmagában az a tény, hogy a Kúria a Ptk. rendelkezései alapján járt el, nem veti fel a kirívó jogértelmezési hiba kételyét.

[42] Az Alkotmánybíróság a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatban rámutatott arra is, hogy a kirívó jogértelmezési hiba *contra constitutionem* válik önkényessé akkor is, ha a bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyja (Indokolás [28]). Ezzel összefüggésben hangsúlyozta az Alkotmánybíróság, hogy „pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez minden esetben és feltétlenül alaptörvény-ellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működőképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő. Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját elsősorban kell figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson. Az a bírósági mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már alaptörvény-ellenesnek minősül." (Indokolás [30])

[43] Az adott esetben megállapítható, hogy mind a másodfokú bíróság, mind a Kúria vizsgálta a Semmisségi tv. célját.

[44] A másodfokú bíróság ennek keretében rámutatott, hogy „a Semmisségi tv. nem változtatott azon, hogy a rendőri intézkedések, kényszerintézkedések, illetve az őrizetbe vétel jogszerűsége – mint személyes szabadságot korlátozó hatósági cselekmények – személyiségi jogsértés aspektusából is vizsgálhatóak. A Semmisségi tv. 6. §-a továbbá a megsemmisített elítéléshez, szabálysértési megállapításhoz fűződő intézkedések, kényszerintézkedések által okozott károkat minősíti államigazgatási jogkörben okozott kárnak, amiből egyértelműen következik, hogy a megsemmisített elítélést követő intézkedésekre, kényszerintézkedésekre vonatkozik a 6. §, hiszen a megsemmisítéssel ezek jogalapja vész el. Az azt megelőző intézkedésekre, kényszerintézkedésekre […] nem vonatkozhat. Ezek ugyanis nem a megsemmisített elítélés, szabálysértési megállapítás következményei, hanem előzményei, amelyek szempontjából az elítélés közömbös." (A másodfokú bíróság ítéletének 7. oldala)

[45] A másodfokú bíróság álláspontjával egyezően fejtette ki a Kúria, hogy „a Semmisségi törvény rendelkezéseit az eljárt bíróságok helyesen értelmezték. Ez azt jelenti, hogy a büntető eljárás végén hozott elítélések vagy a szabálysértés elkövetésének végső megállapításai tekintendők semmisnek. Ezt nem lehet olyan módon kiterjesztően értelmezni, hogy a jogalkotó ezzel valamennyi, a büntető eljárás során alkalmazott kényszerintézkedést jogellenesnek minősített volna. Ha a jogalkotó szándéka ez lett volna, azt minden további nélkül belefoglalhatta volna a jogszabályba, de ezt nem tette meg." (A Kúria ítélete [42])

[46] A fentiek alapján tehát egyértelműen megállapítható, hogy a bíróságok a Semmisségi tv. célját vizsgálták. Annak értékelése pedig, hogy a bíróságok jogértelmezése összhangban van-e a jogalkotó eredeti szándékával, nem alkotmányossági kérdés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az a bírósági mérlegelés minősülhet alaptörvény-ellenesnek, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[47] Az Alkotmánybíróság ebben az esetben is hangsúlyozza, hogy „nem tekinti feladatának a bírósági jogalkalmazás felülvizsgálatát, csupán annak alkotmányos kereteinek betartását ellenőrzi, különös tekintettel a bírósági jogértelmezésnek az Alaptörvény 28. cikkében foglalt lényeges elemeire" {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[48] A fentiekben kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Semmisségi tv. értelmezésével összefüggésben nem merül fel annak kételye, hogy a bíróságok az Alaptörvény 28. cikkének lényeges elemeit megsértették volna. Erre tekintettel nem állapítható meg a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, és ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem.

[49] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 29.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó párhuzamos indokolása

[50] Az indítvány visszautasításával egyetértek. A többségi határozat ugyanakkor érvként hivatkozik a testület 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban és a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatban foglaltakra. E két döntéssel és azok indokolásával nem értettem egyet, ezért azokhoz az Abtv. 66. § (2) bekezdése alapján különvéleményt fűztem.

[51] Nem kétséges, hogy a jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt vissza kellett utasítani. Azonban a visszautasítás megalapozottságához szükségtelen volt e két határozatra támaszkodni.

Budapest, 2019. október 29.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/840/2019.

• • •